Dit artikel uit Netherlands Journal of Legal Philosophy is gepubliceerd door Boom juridisch en is bestemd voor anonieme bezoeker

Sean Coyle & George Pavlakos (red.), Jurisprudence or Legal Science?, Oxford & Portland: Hart Publishing 2005, 174 p.

Jurisprudence or Legal Science? bestaat uit zeven artikelen, waarvan er zes werden gepresenteerd op een workshop met dezelfde naam, die in oktober 2002 werd gehouden aan Queen's University in Belfast. Het zevende artikel, van de hand van Alexy, gaat over hetzelfde onderwerp en werd daarom in

het boek opgenomen, maar het werd eerder gepubliceerd in *Ratio Juris* 17 (2004), p. 156-167.

Het centrale thema van het boek betreft de aard van de rechtstheorie en dit thema wordt behandeld door twee benaderingen van de rechtstheorie tegenover elkaar te stellen, te weten de 'wetenschap van het recht' (*legal science*) en 'rechtsgeleerdheid' (*jurisprudence*). De wetenschap van het recht is erop gericht om de bestaansvoorwaarden van het recht te beschrijven. Deze wetenschap gaat over het algemene kader van begrippen, ideeën en vooronderstellingen, waarbinnen de inhoudelijke juridische discussies plaatsvinden waarin de praktijkjurist geïnteresseerd is. In deze functie streeft de wetenschap van het recht ernaar om geen stelling te nemen betreffende specifieke juridische leerstukken. De 'rechtsgeleerde' benadering neemt daarentegen haar uitgangspunt in de rechtspraktijk en ziet de rol van de rechtstheorie als een theoretische verdieping van juridisch inhoudelijke discussies. Dat kan bijvoorbeeld door politieke opvattingen over vorm en grenzen van overheidsmacht op te stellen. Alle artikelen in het boek passen in één van deze twee benaderingen van de rechtstheorie, zij het dat de centrale vraagstelling in sommige artikelen meer naar voren komt dan in andere.

Dit artikel uit Netherlands Journal of Legal Philosophy is gepubliceerd door Boom juridisch. Het is bestemd voor anonieme bezoeker

Het eerste artikel is van de hand van Sean Coyle en is getiteld *Two Concepts of Legal Analysis*. Het gaat tamelijk diep in op het verschil tussen wetenschap van het recht en rechtsgeleerdheid zoals hiervoor uiteengezet en het pleit voor rechtstheorie in de zin van een wetenschap van het recht, omdat die een beter begrip zou geven van de aard van het recht. Interessant aan de bijdrage van Coyle is dat hij daarin betoogt dat de wetenschappelijke benadering van het recht die tegenwoordig in de mode is, gezien zou kunnen worden als een hedendaagse versie van de 'rechtsgeleerde' aanpak.

Het tweede artikel, van Jonathan Gorman, heet *The Truth of Legal Analysis*. Het gaat over de vraag wat antwoorden op vragen naar de aard van het recht waar of onwaar maakt. In dit verband onderzoekt Gorman de meta-ethische vraag wat rechtvaardigheid is en wijst op overeenkomsten tussen deze kwestie en die van de aard van het recht. Een bespreking van de analyse die Hohfeld heeft gegeven van een aantal juridische basisbegrippen, een analyse die zowel beschrijvend als hervormend is, leidt Gorman tot de conclusie dat de rede de bron van kennis is betreffende de aard van het recht.

Alexy's artikel is getiteld *The Nature of Legal Philosophy* en het biedt wat de titel belooft, namelijk een visie op de aard van de rechtsfilosofie. Gezien de lengte – twaalf korte bladzijden – en het onderwerp kan het artikel niet meer inhouden dan een stellingname zonder veel argumentatie en dat is dan ook precies wat het biedt. Volgens Alexy moet de rechtsfilosofie antwoord geven op drie hoofdvragen: uit wat voor soort 'dingen' (bijvoorbeeld regels en rechten) bestaat het recht, waaruit bestaat het feitelijke aspect van

het recht (herkomst, effectiviteit) en wat is de relatie tussen recht en moraal (de juistheid of legitimiteit van het recht)?

In het vierde artikel, *Method in Law: Revision and Description*, onderzoekt Rodriguez-Blanco twee benaderingen van rechtstheorie, namelijk een die metafysica verwerpt (vertegenwoordigd door Dworkin) en een die metafysica in verband met rechtstheorie accepteert (vertegenwoordigd door Hart). Het artikel is onderverdeeld in vier substantiële delen. Het eerste deel gaat over Harts manier om aan rechtstheorie te doen (begripsanalyse) en over de plausibiliteit daarvan. Het tweede deel gaat over Dworkins antimetafysische benadering van de rechtstheorie, die door Rodriguez-Blanco wordt bekritiseerd. Het derde substantiële deel betoogt dat rechtstheorie zich zou moeten bezighouden met hervormende en niet enkel met beschrijvende metafysica. (Dit onderscheid tussen twee soorten metafysica stamt uit Strawson's boek *Individuals*.) Het vierde deel bespreekt een paar mogelijke bezwaren tegen de in de derde deel gepropageerde aanpak. Zoals het frequente gebruik van het woord 'metafysica' suggereert, plaatst dit artikel de rechtstheorie stevig in het veld van de metafysica in het algemeen.

Dit artikel uit Netherlands Journal of Legal Philosophy is beschikbaar door Boom juridisch en is bestemd voor eigen gebruik van de bezoeker

George Pavlakos betoogt in het vijfde artikel *Normative Knowledge and the Nature of Law* dat rechtswetenschap (zoals hiervoor beschreven) geen ware kennis van het recht kan opleveren, omdat het geen adequate theorie biedt over de normatieve (gedragleidende) aard van het recht, terwijl rechtsgeleerdheid dat wel kan. In dit verband pleit Pavlakos (net als Gorman) voor een rationalistische benadering van normatieve kennis. Net als het artikel van Rodriguez-Blanco is dit vijfde artikel sterk ingebed in een algemeen metafysisch en meta-ethisch kader.

In het zesde artikel, *Law's Claim to Correctness*, bediscussieert Heidemann de opvatting van Alexy dat het recht claimt juist (correct) te zijn. Heidemann laat zien dat er aan deze opvatting een aantal complicaties is verbonden, die voornamelijk voortkomen uit het feit dat claimen (een aspect van) een taalhandeling is, terwijl het verre van duidelijk is wie of wat deze taalhandeling verricht en derhalve ook wat die taalhandeling meebrengt of vooronderstelt. Heidemann betoogt ook dat het noodzakelijke verband tussen recht en moraal, dat uit de claim van juistheid lijkt voort te vloeien, niet staande kan worden gehouden.

Het zevende artikel, van de hand van Leith en Morison, getiteld *Can Jurisprudence Without Empiricism Ever be a Science?*, beantwoordt de in de titel gestelde vraag ontkennend. De auteurs verzetten zich hevig tegen wat ze 'Oxford Jurisprudence' noemen en die belichaamd wordt door het werk van Hart en zijn leerlingen. Volgens Leith en Morison is de analyse door Hart van de aard van het recht gebaseerd op de 'common sense' visie op het recht van de antitheoretische praktijkjurist. Dit zou leiden tot een conservatief soort rechtstheorie. Als alternatief stellen de auteurs een empirische, (min of

meer) sociologische bestudering van het recht voor, die een meer realistisch beeld zou schetsen van het recht zoals het in werkelijkheid is.
De artikelen in *Jurisprudence or legal Science* zijn niet allemaal van hetzelfde type. Die van Coyle, Gorman, Rodriguez-Blanco en Pavlakos behandelen, op licht verschillende wijzen, hetzelfde thema, namelijk de aard van de rechtstheorie en de complicaties die voortvloeien uit het duale, namelijk zowel feitelijke als normatieve, karakter van het recht. De artikelen van Alexy en Heidemann zijn niet methodologisch van aard, maar geven voorbeelden van hoe aan rechtstheorie kan worden gedaan. Het artikel van Leith en Morison gaat ook over de methode van de rechtstheorie, maar verschilt van de andere artikelen met hetzelfde onderwerp door de sterke nadruk op de noodzaak van empirisch onderzoek. Het is duidelijk het minst filosofische artikel. De artikelen van Alexy, Heidemann en van Leith en Morison bevatten gerijpte visies op hun onderwerpen. De andere artikelen lijken een reflectie te zijn van de manieren waarop de auteurs (nog) worstelen met hun onderwerpen. Gegeven de moeilijkheid van die onderwerpen en in het bijzonder de wijze waarop deze auteurs rechtstheorie een plaats geven binnen een algemeen filosofisch en meta-ethisch kader, is dit niet verbazingwekkend. Dientengevolge is een van de voornaamste attracties van *Jurisprudence or Legal Science* dat het de lezers aanzet om met de auteurs mee te denken.

Dit artikel uit Nederlandse Tijdschrift voor Rechtsfilosofie en Rechtstheorie is gepubliceerd door Boom Juridisch en is bestemd voor eenmalige bezoeker

Jaap Hage (Maastricht)